

TAINA
SAMPAKOSKI

SUMALEEN

MATKA

A photograph of a person standing in a snowy forest. The person is wearing a dark, heavy winter coat and a dark hat. They are standing in the center-right of the frame, looking towards the camera. The background is filled with bare trees and a heavy snowfall, creating a soft, white atmosphere. The snow is falling in large, out-of-focus flakes, giving a sense of movement and depth. The overall scene is serene and wintry.

TAINA SAMPAKOSKI

SUMALEEN MATKA

การเดินทางของสุมาลี

© 2026 Emma Torri

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100

Helsinki, bod@bod.fi

Kannen kuvat: Pixabay

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri,
Saksa

ISBN: 978-952-80-8874-5

Ryteikössä mumistiin sanoja, jotka olivat uutta kieltä:
vokaalit sinistä taivasta ja konsonantit mustia oksia, ja
ne puhuivat hyvin hiljaa lumen yli.

Tomas Tranströmer

ALKU

He olivat lapsuudenystäviä, Sunan ja Sumalee. He asuivat toistensa naapureina. He olivat siirtäneet sänkynsä niin, että ne olivat vierekkäin, tosin huoneistoja erottavan seinän eri puolilla. Iltaisin heillä oli tapana koputella merkkikoputuksia seinään. He kehittivät leikin, jossa he yrittivät vastata toisen koputukseen mahdollisimman pian. Jos Sunan koputti lattianrajaan, Sumalee otti koputuksesta kiinni samassa kohdassa seinän toisella puolella. Ja kun Sunan siirtyi koputtamaan korkeammalle, lähemmäs oviaukkoa, Sumalee hyppäsi koputuksen perässä ja salamannopeasti lähetti oman koputuksensa vastaukseksi. Sumalee kiljui ja hyppi koputusten perässä kuin koira, joka yritti saada kiinni omaa häntäänsä, aina hiukan myöhässä, kunnes äiti tuli toruen huoneeseen ja käski lopettaa moinen pelleily. Kun Sunan ja Sumalee nukkuivat kasvot seinään päin, Sumalee laski, että heidän kasvojensa välissä oli korkeintaan puoli metriä. Hänestä tuntui, että jos hän oikein keskittyi, hän kuuli Sunanin hengityksen.

He heittivät vettä toistensa päälle *Songkeranin* aikana. He juoksivat pitkin katuja ja kiljuivat toisilleen *Sab-wab-dee pee mai* – uuden vuoden tervehdykset, nauroivat ja kauhoivat lisää vettä ämpäristä kippoihin. He juoksivat käsi kädessä paikkoihin, jotka olivat heidän omia salaisia piilojaan. Siellä Sunan kertoi Sumaleelle pelottavia asioita. Ihmeellisiä asioita toisesta elämästä, ja sai Sumaleen värisemään kauhusta. He pyydystivät haaveilla tulikärpäsiä ja sitten peiton alla he valaisivat niitä sähkölampulla niin, että niiden lyhdyt alkoivat loistaa. Ja silloin, siellä peiton alla Sunan antoi nopean suukon Sumaleen poskelle. Sumalee haukkoi henkeään. He painoivat peukalonsa yhteen ja vannoiivat vakavina ikuista ystävyyttä.

Kotiin tultuaan Sumalee otti kirjoituspöydän laatikosta pienen peilin, käänteli päätänsä ja silitti varovasti kohtaa, jossa suukko vielä kuumotti.

Sunan asui äitinsä kanssa. Isä oli asunut jo vuosikaudet ulkomailla. Hän lähetti äidille rahaa, ja joskus Sunan sai lahjan. Kerran hän sai pehmolelun, koalaa. Sunania lahja nolotti. Äiti esitteli joskus saamaansa korua tai kaulahuivia naapureilleen. – Tämä on Australiasta, hän sanoi, ja muisti aina lisätä, että jonakin päivänä hänen miehensä tulisi hakemaan perheensä, ja he kaikki muuttaisivat Australiaan. Tähän Sumaleen äiti suhtautui epäillen, kunnes eräänä kuivan kauden päivänä Sunanin kodin eteen pysähtyi taksi, josta ulos astui mies, Sunanin isä.

- Ihan kuin turisti. En ollut tuntea, Sumaleen äiti kommentoi.

Se on Australiassa. Se on kaukana täältä. Sunan oli kertonut kaupungin nimen, mutta Sumaleelle se oli yhdentekevä. Sunan olisi Sumaleen mielestä yhtä hyvin voinut kuolla tai muuttaa kuuhun tai toiselle planeetalle, jonnekin, minne Sumaleella ei koskaan olisi pääsyä. Sunan oli halunnut näyttää paikan karttakirjasta.

- Katso. Tässä kulkee päiväntasaaja, Sunanin kapea sormi piirsi linjaa. Ja Australia on täällä. Australiassa varjot piirtyvät toiseen suuntaan kuin täällä kotona. Sumalee ajatteli leikkiä, jossa he yrittivät astua toistensa varjojen päälle. – Mitä sillä on väliä, Sumalee mutisi.

- Pane se karttakirja pois, Sumalee sanoi ja katsoi pöydän pintaa. Sunanin kasvoilla oli pettynyt ilme. Kun Sunan ei tehnyt mitään, Sumalee itse tarttui painavaan kirjaan ja läimäytti sen kiinni.

- Minua ei kiinnosta.

Taksin tavaratilaan nostettiin monta matkalaukkuja. Sunan kyyristyi takapenkille äitinsä viereen istumaan. Ihan kuin olisi hävennyt. Hän ei katsonut ympärilleen eikä etsinyt katseellaan Sumaleeta. Isä sulki auton oven ja istui itse kuljettajan viereen. Sunan näki taustapeilistä, kun Sumalee nosti kätensä epävarmaan vilkutukseen.

Vapaaksi jääneeseen naapurihuoneistoon muutti vanha pariskunta ja koodikoputukset muuttuivat vanhan miehen yskimiseen.

บทที่ 1

၂၅၇၈၇ 2544

Huhtikuu 2001

Sunan ja Sumalee tapasivat uudestaan reilun kymmenen vuoden jälkeen. Sumalee oli ollut kävelemässä kirjastosta kotiin, kun hän oli nähnyt Sunanin hoikan ja venähtäneen olemuksen nojailemassa rennon oloisena hänen kotitalonsa eteen pysäköityyn pieneen, punaiseen lava-autoon. Sunan katsoi kulmiensa alta lähestyvää Sumaleeta. Hän hymyili vinosti, kasvot puoliksi tumman otsatukan peitossa. Sumalee puristi kirjapinoa sylissään.

- Tuletko sinä kirjastosta? Se oli Sunanin ensimmäinen kysymys. Ihan kuin he olisivat tavanneet eilen, eikä mitään ihmeellistä ollut sattunut siinä välissä. Ihan kuin he vain jatkaisivat keskustelua siitä, mihin se eilen jäi. Sumalee nyökkäsi.

- Opiskeletko sinä?
- Opettajaksi. Pääkaupungissa.
- Niin kuin sinun isä. Sumaleen isä, joka kuoli yllättäen sydänkohtaukseen, oli opettanut kirjallisuutta ylempillä

kouluasteilla. Hän oli myös opettanut Sumaleen rakastamaan kirjoja. He olivat lukeneet yhdessä ja sitten keskustelleet kirjojen maailmoista, niiden moraalisisistä opetuksista, runoudesta ja niihin sisältyvistä metaforista. Sumalee rakasti metaforia. Isä kuunteli aina tarkkaan, mitä ajatuksia kirjat ja runot hänen tyttäressään herättivät ja hymyili tyytyväisenä. Äiti ei ollut koskaan mukana näissä keskusteluissa. Isä oli ollut kuollessaan vajaan viidenkymmenen vuoden ikäinen. Äiti oli jäänyt yksin kolmen lapsen kanssa. Sumalee oli silloin ollut viisitoistavuotias ja nuorin lapsista kahdeksan. Sumaleelle jäivät vain kirjat. Hän kirjoitti muistiinpanoja kirjoista samalla tavalla, kuin olisi keskustellut isänsä kanssa. Hän mietti, mitä isä olisi kysynyt, kirjoitti vastaukset vihkoon, isän lisäkysymykset ja niin edespäin. Hän pystyi mielikuvituksessaan jatkamaan näitä keskusteluja, vaikka isä oli jo poissa. Hän kirjoitti omia runoja ja kuvitteli keskustelewansa niistäkin isänsä kanssa.

Sumalee viittasi päällään sisään ja sanoi tulewansa heti takaisin. Hän työnsi avaimen lukkoon käsi vavisten ja oli vähällä pudottaa koko kirjapinon maahan. Hän potkaisi kengät jalastaan ja kulki lyhyin kiiruhtavin askelin olohuoneen läpi omaan huoneeseensa. Talossa oli hiljaista. Kukaan ei tulisi kotiin moneen tuntiin, eikä hänen siksi tarvinnut vielä huolehtia ruoasta. Hän laski kirjat työpöydälleen, katsoi itseään peilistä, suki hiuksensa ja nosti ne uudestaan poninhännälle. Hän hieroi luomiaan, poskiaa,

sipaisi kulmakarvojaan, huokaisi syvään ja kävellessään ulos hän kuuli sydämensä lyönnit.

Nyt he saattoivat tervehtiä toisiaan. Sunan otti Sumaleen kädet omiinsa. - Sum ja Sunan, Sunan sanoi. – Ihan niin kuin ennen. Käsi kädessä, juuri niin kuin lapsena, he menivät puolijuoksua kadun yli väistellen autoja ja vespoja.

Kadun toiselle puolelle oli äskettäin avattu uusi länsimainen kahvila. Sen omistivat ruotsalainen mies Conny ja hänen thaimaalainen vaimonsa Somphit, jotka olivat Ruotsissa asuttujen vuosien jälkeen palanneet vaimon kotiseudulle. Sunan ja Sumalee istuivat ikkunapöytään ja tilasivat juomat.

Sunan kertoi tulleensa maahan edellisenä päivänä ja asuvansa serkkujensa luona, mutta halunneensa heti tulla katsomaan vanhoja kotikulmia, niin ja tietysti Sumaleeta, hän sanoi pienen tauon jälkeen.

- Toivoin, että näkisin sinut täällä, mutta enhän voinut tietää, oletko täällä enää. Vaikka nythän on loma-aika. Monet tulevat kotiin. Niin minä toivoin. Sunan kertoili ja selitti ja Sumalee nyökkäili ja imi pillillä jääteetä. Sunanin edessä kahvi jäähtyi kupissa. Sunan silitti koko ajan hitaasti Sumaleen kättä.

- Minulla ei ollut lapsena ketään toista ystävää, sellaista kun sinä, Sunan sanoi ja katsoi ulos. - Olen usein miettinyt, mitä sinulle kuuluu ja vieläkö asut täällä. Niin, ja onko sinulla poikaystävä, hän lisäsi hetken hiljaisuuden jälkeen. Sumalee vain kuunteli. – Tai oletko ehkä jo naimisissa. Olen yrittänyt

muistella, millaista täällä oli, millainen kotini oli ja miten kadut kulkivat, mutta en vain enää saanut mitään kuvia mieleeni. Joitakin yksityiskohtia saatoin nähdä, mutta vuosi vuoden jälkeen aina vain vähemmän. Mutta nyt kun aloin lähestyä näitä vanhoja paikkoja, tiesin aina heti, vaisto sanoi, tai muisti, mihin suuntaa pitää kääntyä. En pystynyt yhtään ennakoimaan, mutta sitten, kun olin kohdalla, tiesin heti. Sunan puhui nopeasti vähän vieraalla korostuksella. – Ja yhtäkkiä aloin muistaa asioita, joita en ole ajatellutkaan kymmeneen vuoteen. Sumalee hymyili imiessään pää kumarassa viimeisiä pisaroita juomastaan samalla varoen, ettei vetäisi kättään pois Sunanin käden alta. – Niin ja sitten yritin muistaa, miltä sinä näytit. Sunan taputti Sumaleen kättä. – Mutta sinunkaan kuvaasi en enää pystynyt muistamaan. Vain jonkinlaisen hahmon, mutta en kasvojasi. Olin ihan kuin sumussa. Mutta kun sinä tulit, tunnistin sinut jo kaukaa. Eikö olekin ihmeellistä? Siellä sinä asuit, minun muistissani, jossain syvällä ja sitten ihan kuin sumu olisi hälvennyt ja sinä vain seisoit siinä minun edessä, ihan sama, entinen sinä. Kuvittele, että satuit tulemaan juuri nyt. Vai oliko se sattumaa?

- Minäkin tunnistin sinut heti, Sumalee vastasi. – Kaukaa.
- Muistatko, kun me painoimme peukalot yhteen ja vannoimme ikuista ystävyyttä. Näin. He painoivat peukalonsa yhteen, nauroivat ja tarkkailivat toisiaan päälle kallellaan, nyt uusien silmin.

Sumalee on nuori thaimaalainen nainen, joka avioituu ruotsinsuomalaisen miehen kanssa. Hänen matkansa ruotsalaiseen yhteiskuntaan ja ruotsin kieleen alkaa pohjoisessa Gruvstadin kaivoskaupungissa, jossa maa järähtelee öisin, kun malmia louhitaan asuinalueen alta. Vieressä on Rotko, kaivostoiminnan aiheuttama vajoama, joka on jo nielaissut ison osan taajamaa. Sumalee tuntee myös identiteettinsä järkkävän. Hän kokee jääneensä jonkinlaiseen vierauden välitilaan, lähteneensä matkalle, joka ei koskaan tunnu johtavan perille.

Kirja kertoo vieraudesta. Se kertoo identiteetin murenemisesta ja sen rakentumisesta uudelleen. Se on koskettava kertomus selviytymisestä senkin jälkeen, kun maa tuntuu pettävän jalkojen alta.

Taina Sampakoski on Ruotsissa asuva kirjailija. Sumaleen matka on hänen kolmas romaaninsa.

